

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศทุกด้าน เพราะฉะนั้นเครื่องมือที่จะทำให้คนไทยและสังคมไทยไปสู่ความเจริญก้าวหน้าให้สมกับเป็นสังคมแห่งปัญญา และการเรียนรู้ คือ ระบบการศึกษาและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การจัดการความรู้ และภูมิปัญญาถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของนานาชาติ ในยุคสังคมแห่งความรู้ (Knowledge – based society)

เป้าหมายของการจัดการศึกษาในทุกระดับ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านการพัฒนาคน การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมคนไทยให้ก้าวเข้าสู่สังคมโลกได้อย่างมั่นคงนั้น ต้องมุ่งเน้นศักยภาพด้านทักษะเพื่อให้เกิดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย โดยเป้าหมายสำคัญประการแรกในการดำเนินงานเน้นการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ในด้านองค์ความรู้ ทักษะ ความสามารถ คุณลักษณะทางกายและจิตใจ ซึ่งทักษะหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงตน คือทักษะการจัดการ (กรมวิชาการ. 2543: 3) การจัดการศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ โดยจะต้องพัฒนาทั้งงานคน และองค์กรไปพร้อมกัน

การศึกษาเป็นการวางรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศในยุคเศรษฐกิจและสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (Knowledge – based economy / society) ที่มีองค์ความรู้ใหม่มากมายเกิดขึ้นตลอดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ถือเป็นภารกิจหลักของผู้สอนที่จะต้องเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์และบทบาทตนเองจากผู้สอนมาเป็นสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองในสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ สร้างความรู้ และนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพจนานุกรมศัพท์ (2550) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 ที่กำหนดแนวการจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ครูผู้สอนจึงต้องเปลี่ยนแปลงบทบาท

ตนเอง จากการทำหน้าที่เป็นผู้สอน ผู้ให้ความรู้ จัดการสอนโดยใช้ตนเองเป็นแหล่งความรู้ สอนเน้นเนื้อหา ยืดตำราและแบบฝึกหัดเป็นหลัก มาเป็นบทบาทของผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์การเรียนรู้ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายตามความถนัดและความสนใจ ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ ทำได้ คิดเป็น รักการอ่าน ใฝ่รู้ เกิดคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

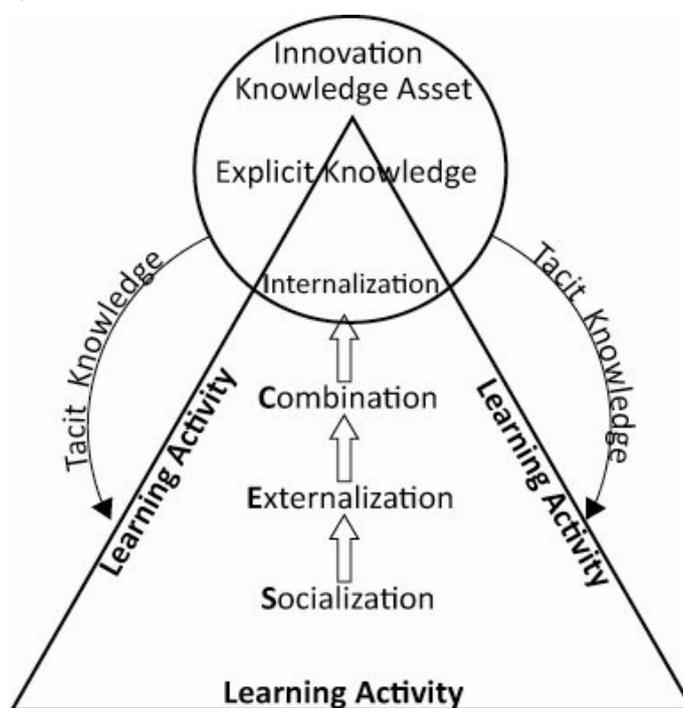
จากการวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกำหนดให้ผู้สอนมีบทบาทที่หลากหลาย อาทิ การเป็นผู้จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้วิธีเรียน (Learn How to Learn) โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาระบบความคิด รู้จักการสร้างสรรค์และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย นอกจากนี้ บทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้สอน คือ การค้นคิดนวัตกรรมการสอน (Teaching Innovation) ซึ่งหมายถึง แนวคิดกระบวนการ วิธีการหรือสื่อการสอนแบบใหม่เพื่อส่งเสริมและสร้างโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างสูงสุดและต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างสรรค์นวัตกรรมการสอนอีกรูปแบบหนึ่ง ผู้วิจัยจึงบูรณาการศาสตร์การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เข้ากับการสอนวิชาภาษาอังกฤษโดยได้นำกระบวนการสร้างความรู้ “SECI” ของ Nonaka & Takuchi (1995) มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้วิธีการเรียนแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนที่ตนเองได้ตั้งไว้ สำหรับกระบวนการสร้างความรู้ SECI นั้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) การสกัดความรู้ฝังลึกเป็นความรู้ชัดแจ้ง (Externalization) การรวมความรู้โดยจัดเก็บความรู้ชัดแจ้งอย่างเป็นระบบ (Combination) และการนำความรู้ชัดแจ้งนั้นมาปฏิบัติ (Internalization) ซึ่งจากกระบวนการเหล่านี้ ผู้วิจัยมุ่งหวังว่า ผู้เรียนจะสามารถนำความรู้ภาษาอังกฤษที่ได้รับจากการลงมือปฏิบัติมารวบรวมจัดเก็บเป็นคลังความรู้ (Knowledge Asset) และผลิตนวัตกรรม (Innovation) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานของตนรวมทั้งเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ด้วยตนเองอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการนำกระบวนการสร้างความรู้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาชั้นปี ที่ 1 คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน หรือ English for Developing Reading Skills

1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการนำกระบวนการสร้างความรู้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน หรือ English for Developing Reading Skills เป็นเวลา 14 สัปดาห์ๆ ละ 3 คาบๆ ละ 60 นาที โดยในสัปดาห์แรก ผู้สอนซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยวิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสอนแก่ผู้เรียนกลุ่มนี้ว่าจะมีความแตกต่างจากการเรียนในรายวิชาเดียวกันของกลุ่มอื่นๆ เนื่องจากเป็นการวิจัยด้านการสอนที่มีการนำแนวคิดด้านการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานวิจัยนี้ ชั้นแรกผู้วิจัยได้นำกระบวนการสร้างความรู้ SECI Model มาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ (Learning Activity) ที่มีความสอดคล้องกับแต่ละขั้นของกระบวนการสร้างความรู้ SECI ตามที่ปรากฏในกรอบแนวคิด (รูปที่ 1) ดังต่อไปนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. กิจกรรมการตั้งเป้าหมายในการเรียนร่วมกัน (Shared Vision)
2. กิจกรรมการเขียนอย่างอิสระ (Freewriting)
3. กิจกรรมการอ่านและเขียนวิจารณ์งานย่อความ (Summary)
4. กิจกรรมการแบ่งปันความรู้ใน Blog
5. กิจกรรมการสัมภาษณ์แขกรับเชิญ
6. กิจกรรมการผลิตนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน หรือ English for Developing Reading Skills จำนวน 60 คน

1.4.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 14 สัปดาห์

1.4.3 ตัวแปรที่จะศึกษา ได้แก่ นวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ SECI Model

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

การผลิตนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ โดยศึกษาทักษะภาษาอังกฤษตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งผู้เรียนจะได้สกัดความรู้ฝังลึกภาษาอังกฤษออกมา เพื่อให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปว่าต้องการเรียนรู้สิ่งใดเพิ่มเติมจากความรู้เดิมที่มีอยู่ นี้ จากนั้นผู้เรียนสืบค้นความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อนำมาสังเคราะห์ เรียบเรียง และสร้างกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษ

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษากการสร้างนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ SECI Model กับนักศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร ผู้วิจัยมีนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. SECI Model หมายถึง กระบวนการสร้างกิจกรรมความรู้ของบุคคลที่มีอยู่ในตัวบุคคลทั้ง 2 ชนิด คือ ความรู้โดยนัย และความรู้ชัดแจ้ง โดยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของความรู้ทั้ง 2 ชนิด กลับไปกลับมาอย่างอิสระ โดยผ่านขั้นตอน 4 ขั้น ประกอบด้วย

1.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงความรู้เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้โดยนัยใหม่ผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากความรู้โดยนัยนั้นสามารถนำมาแสดงให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นทางการได้ยาก และมักจะเป็นองค์ความรู้ที่จำเพาะกับเวลาและสถานที่ ดังนั้น เราจึงสามารถได้มาซึ่งความรู้โดยนัยนี้ผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เท่านั้น เป็นต้นว่าการใช้เวลาร่วมกันหรือการได้อยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน

1.2 การสร้างความรู้ชัดแจ้งจากความรู้ฝังลึก (Externalization) เป็นกระบวนการเชื่อมต่อระหว่างความรู้โดยนัย กับความรู้ชัดแจ้ง โดยเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้โดยนัยให้เป็นความรู้

ชัดแจ้งนั้น ตัวองค์ความรู้จะเกิดการตกผลึก ซึ่งสามารถแบ่งปันให้แก่ผู้อื่นได้ และนับเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ใหม่

1.3 การรวมความรู้ (Combination) เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงความรู้ที่ชัดแจ้งที่มีความสลับซับซ้อนและมีการจัดเป็นระบบระเบียบมากขึ้น ความรู้ที่ชัดแจ้งจะถูกเก็บรวบรวมจากภายในหรือภายนอกห้องเรียน และมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน มีการแก้ไขหรือการประมวลผล เพื่อสร้างความรู้ใหม่ ความรู้ใหม่ที่ชัดแจ้งนี้จะถูกเผยแพร่ท่ามกลางสมาชิกของห้องเรียน

1.4 การนำความรู้ที่ชัดแจ้งมาปฏิบัติ (Internalization) เป็นกระบวนการรับเอาความรู้ชัดแจ้งกลับเข้ามาเป็นความรู้โดยนัยอีกครั้ง ซึ่งกระบวนการนี้สามารถทำให้เกิดการแบ่งปันความรู้ชัดแจ้งที่สร้างขึ้นใหม่ให้แก่สมาชิกทั่วทั้งองค์กรได้ และทำให้สมาชิกเหล่านั้นเกิดการเรียนรู้และกลายเป็นความรู้โดยนัยภายในแต่ละตัวบุคคล กระบวนการนี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเรียนรู้ด้วยการกระทำ

2. กระบวนการสร้างความรู้ SECI Model มาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ (Learning Activity) ที่มีความสอดคล้องกับแต่ละขั้นของกระบวนการสร้างความรู้ SECI ประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมการตั้งเป้าหมายในการเรียนร่วมกัน (Shared Vision) เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์เกี่ยวกับทักษะทางภาษาอังกฤษของตนเอง และร่วมตั้งเป้าหมายในการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษนั้นๆ กับเพื่อนในกลุ่ม โดยผู้เรียนจะทำกิจกรรมนี้ในสัปดาห์แรกของการเรียน

2.2 กิจกรรมการเขียนอย่างอิสระ (Freewriting) โดยผู้สอนมีส่วนร่วม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผู้สอนจะร่วมทำกิจกรรมจินตนาการเขียนเรื่องจากกลุ่มคำศัพท์เดียวกัน จากนั้นทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมแบ่งปันโดยการอ่านงานเขียนของตนในชั้นเรียน

2.3 กิจกรรมการอ่านและเขียนวิจารณ์งานย่อความ (Summary) เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนเขียนย่อความของบทอ่านต่างๆ และฝึกการอ่านและเขียนวิจารณ์งานของเพื่อนตามหลักการที่ได้ศึกษาไป หลังจากนั้นผู้เรียนที่มีผลงานการเขียนย่อความที่ดีจะเขียนเล่าเคล็ดลับของตนเองที่ใช้ในการเขียนย่อความ ซึ่งเป็นการสกัดความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ออกมาเป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และผู้เรียนทั้งหมดร่วมกันสรุปเคล็ดลับเพื่อจัดทำเป็นเอกสารรวมเคล็ดลับการเขียนย่อความ และนำเคล็ดลับนั้นไปใช้ในการเขียนย่อความในครั้งต่อไป

2.4 กิจกรรมการแบ่งปันความรู้ใน Blog เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเขียนเล่าประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และเทคนิคการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของตนเองใน Blog ของรายวิชานี้ หลังจากนั้นผู้เรียนจะรวบรวมเทคนิคการเรียนรู้หรือเคล็ดลับการฝึกฝนภาษาอังกฤษในด้านต่างๆ จากข้อมูลที่แบ่งปันใน Blog เพื่อเรียบเรียงเป็นเอกสารรวมความรู้จาก Blog ซึ่งผู้เรียนสามารถนำเทคนิคการเรียนรู้ที่ได้จากเพื่อนไปทดลองหรือประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้และการฝึกฝนทักษะภาษาอังกฤษของตนเองได้

2.5 กิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกที่เป็นนักศึกษาจากสถาบันอื่นเข้ามาร่วมแบ่งปันความรู้ โดยผู้เรียนจะใช้ภาษาอังกฤษสัมมนาเชิงปฏิบัติ ซึ่งเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ จากนั้นผู้เรียนจะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากการสัมมนา และเรียบเรียงเป็นเอกสารรวมความรู้จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติเพื่อผู้เรียนจะได้นำเทคนิคที่ปฏิบัติทำได้สำเร็จมาใช้ในการเรียนรู้

2.6 กิจกรรมการผลิตนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมกลุ่มที่ผู้เรียนเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งผู้เรียนจะได้สกัดความรู้ฝังลึกภาษาอังกฤษออกมา เพื่อให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันสรุปว่าต้องการเรียนรู้สิ่งใดเพิ่มเติมจากความรู้เดิมที่มีอยู่ นี้ จากนั้นผู้เรียนสืบค้นความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อนำมาสังเคราะห์ เรียบเรียง และสร้างกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษ รวมทั้งบันทึกผลงานนวัตกรรมดังกล่าวลงในแผ่นซีดี เพื่อนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้และทำกิจกรรมในการฝึกทักษะภาษาอังกฤษในด้านต่างๆ